

Халқ сўзи

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг газетаси

17 август, чоршанба, 1994 йил Сотувда эркин нархда. № 161 (909)

ПРЕЗИДЕНТ ҲУЗУРИДА ҚАБУЛ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислам Каримов 16 август кунини француз тилида чоп этиладиган оммавий нашрлардан бири "Пари матчи" журнали мухбирлари Катрин Брасс ва Риккардо Корриасни уларнинг илтимосига кўра қабул қилди.

Мухбирлар суҳбат чоғида Ўзбекистонда амалга оширилаётган иқтисодий ислохотлар, хорижий мамлакатлар билан йўлга қўйилаётган алоқалар, Ўзбекистон раҳбариятининг минтақада тинчликни қарор топтириш ва иқтисодий интеграцияни кучайтириш борасидаги сиёсати билан қизиқишди. Президент мухбирларнинг барча саволларига батафсил жавоб қайтарди.

Маълумки, "Пари матчи" журналининг Европа нашри 25 мамлакатта тарқатилади ва 2 миллиондан ошқ уқувчиси бор. Журнал мухбирлари мамлакатимизнинг бугунги кунини тўғрисида туркум мақолалар тайёрлашди. Маскур мақолаларни журналнинг шу йил сентябрь сонига чоп этиш мўлжалланмоқда.

(ЎЗА)

БАРЧАНИНГ ИШИ

16 август кунини Тошкент шаҳрини ободонлаштириш, атроф-муҳитни муҳофаза қилиш борасидаги ишлар қандай мавзусига бағишланган йилгили бўлди. Унда шаҳар ва туман ҳокимларининг ўринбосарлари, "Экосан", "Маҳалла" жамағараларининг фаоллари, тегшиш ташкилотлар вакиллари иштирок этди.

Республика мустақиллигининг уч йиллик байрами арафасида пойтахт кўчаларини, хиебонлар, маҳалла ва

мавзеларни саришта қилиш, уларга байрамона кўрк бағишлаш борасидаги ишлар қандай бораётгани муҳофиза этилди. Ийгилишни бошқарган республика Вазирлар Маҳкамаси бўлими муdiri Юсуфжон Шодиев ва бошқалар пойтахтни ободонлаштириш ва унинг тозалигини сақлаш жамоатчилигининг муҳим ишига айланиши лозимлигини таъкидлашди. Истиқболдаги режалар белгилаб олинди.

ҲУЖЖАТЛАР ИМЗОЛАНДИ

16 август кунини Ўзбекистон Республикаси ташқи ишлар вазири С. Саидқосимов ва мамлакатимизда меҳмон бўлиб турган Киргизистон Республикаси ташқи ишлар вазири Р. Отунбоева ўртасидаги музокаралар давом этди.

Музокаралар якунида Ўзбекистон ва Киргизистон Республикалари Ташқи ишлар

вазирликлари ўртасида ўзаро маслаҳатлашулар ҳақидаги протокол ва икки давлат элчихоналари фаолиятига оид масалаларни ўзаро келиши ҳал этиш тўғрисидаги битим имзоланди.

Музокараларда Киргизистон Республикасининг мамлакатимиздаги фахруллоҳда ва мухтор элчиси С. Жигитов ҳозир бўлди.

ҲОСИЛ ТАҚДИРИНИ ЙЎЛАБ

Навоий вилояти ҳоқими А. Айдарқулов бошчилигидаги ўзаро текшириш бригадаси аъзолари икки кун мобайнида Қорақалпоғистонда бўлиб, республикамиз Президентини Ислам Каримов Вазирлар Маҳкамасида сузлаган нутқида баён этилган вазифалар макур худудда қандай бажарилаётгани билан танишди. Текшириш натижаси вилоят фаоллари йилгилида муҳофаза қилинди. Меҳмонларни вилоят далаларидаги ҳосил чўғи, йғим-терим мавсумига тайёрлик ишларининг

бориши мамнун этди. Айниқса, бу борада Эллиқалла, Тўртқўл, Беруний ҳамда Хўжайли туманлари пахтакорлари амалга ошираётган ишлар юқори баҳоланди. Шунингдек, иш жараенида йўл қўйилган нуқсонлар кўрсатиб ўтилди, уларни зудлик билан бартараф этиш юзасидан керакли тавсия ва маслаҳатлар берилди. Ийгилишда Қорақалпоғистон Республикаси Олий Кенгаши Раиси У. Аширбеков нутқ сузлади.

А. ИСКАНДАРОВ, ЎЗА мухбири.

• Бозор: муаммо ва ечим

Ўзбекистон мустақиллигининг уч йиллик байрами арафасида Тошкент "Малика" трикотаж ишлаб чиқариш бирлашмаси очiq турдаги акционерлик жамиятига айлантирилди.

Республика енгил саноат корхоналари орасида биринчи бўлиб бу акционерлик жамиятига республика Давлат мулкни

иш ҳақини бериш учун шарт-шароит яратишга интилдик. "Малика"нинг низоми жамғармаси 16 миллион сўмни

"Малика" акционерлик жамиятида 100 турдан зиёд роқ маҳсулот ишлаб чиқарилмоқда. Бу ерда тармоқда биринчи бўлиб болаларбоп кийимларнинг 4 тасига жаҳон андазаларига мувофиқ келиши ҳақидаги ериқлар олинди. Шунингдек, дуне бозорига кенг йўл очилмоқда. АЖнинг буюмларига ҳатто хорижий

албатта, эришади. "Малика"дагилар асосий ишлаб чиқаришдаги чиқиндилар учун узоқ Испаниядан харидор топдилар. Туган валютага эса Швейцарияда тайёрланган "Пассан" устки трикотаж тўқув машиналарини сотиб олдилар. Натжидада кийимларнинг сифати кескин ўзгарди. Энди гулларни хоҳлаганча қилиб тикиш мумкин.

Акционерлик жамиятини тузиш жараенида 29 фоз қимматбахо қозони хорижий сармоядорларга сотиш мумкин. Бу ҳам валюта тушиништа имкон берилади. У нафақат корхонани қайта жиҳозлаш, балки кўшма корхоналар очиш учун ҳам керак. Ушбу йўналишда ҳам доимий иш олиб борилмоқда. Германиядаги "Адиас" фирмаси билан битимга эришилмоқда. Улар билан кўшма корхона очилгудек бўлса, янги технологияларни жалб этиш мумкин бўлар эди.

Буларнинг ҳаммасига маблағ керак, трикотажчилар ўз кўчалари, имкониятларига умид борламоқдалар. Ҳиссадорлик бу борада янги имкониятлар очилишига ишондилар.

Олга бориш осон эмас. Фақат аниқ мақсадни кўзлаб ишлайдиганлар уни енгил ўта оладилар. Бир жойда депсиниб туришга, ен-атрофга назар солишга эва фурсат йўқ. "Малика" АЖнинг мақсоди аниқ: кўпроқ ва яхшироқ меҳнат қилиб, пирвардида сифатнинг жаҳон миқсодидаги кирраларига чиқини. Мамлакатимиз мустақиллигининг 3 йиллиги нишонланадиган йилда "Малика" трикотажчилари ўтган йилдагидан анча кўпи — 60-70 миллион сўмлик турли хилдаги кундалик кийим-кечаклар тайёрлаш ниятидадилар.

В. СЛАВИН, "Халқ сўзи"нинг жамоатчи мухбири.

"МАЛИКА"НИНГ ҚИММАТБАҲО ҚОҒОЗЛАРИ

УШБУ КОРХОНАНИ ЯНАДА РИВОЖЛАНТИРИШ, УНДА ИШЛАБ ЧИҚАРИЛАЁТГАН МАҲСУЛОТ СИФАТИНИ ЖАҲОН АНДАЗАЛАРИ ДАРАЖАСИГА ОЛИБ ЧИҚИШГА КАФОЛАТДИР.

бошқариш ва тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш қўмитасининг 507-рақамли давлат шахолатномаси тошпирилди.

— Хўжалик юртишининг янги шаклига ўтиш жамоа учун кенг имкониятлар очади, — дейди "Малика" акционерлик жамияти бошқарувиининг раиси Р. М. Фуломов. — Биринчидан, корхонанинг ҳар бир ишчисини акцияни харид қила туриб, ўзини ишлаб чиқаришнинг ҳақиқий эгаси деб ҳис этиади. Иккинчидан, қимматбахо қоғозларини жисмоний ва ҳуқуқий шахсларга эркин сотиш ишлаб чиқаришни ривожлантириш ва тақомиллаштириш, жамоанинг иқтисодий муаммоларини ҳал этиш учун маблағларнинг тўпланишига имкон берилади. Бунда АЖ раҳбарияти олдига ҳам янги вазифалар қўйилган бўлади. Ишнинг аҳволи учун ҳиссадорлар зиммасига жавобгарлик масъулияти юкланади. Бирок энг муҳими — биз ҳаммаси жамоани иш билан таъминлашга қафолатланган

мамлакатларда ҳам қизиқиб иш билан қаралаётганига шубҳа йўқ. Биргина Россиянинг ўзи бир миллиард рублдан зиёд роқ турли кийимларни харид қилди. Ана шу пулниинг бир қисми керакли бўёқларни сотиб олишга харжланди. Америкалик тижоратчилар ҳам "Малика"да тижоратчилик қилишмоқда. Улар катта туркумдаги кийим-кечакни, масалан, футбол майкасини сотиб олишга бажонидил тайёр туришибди.

Ниямаз дердик, эҳтиёж бор жойда тақлим ҳам бўлиши лозим. Нафақат сон, балки сифат жиҳатдан ҳам. Шунинг учун ҳам асосий эътибор сехларни замонавий дастроҳлар билан жиҳозлашга, янги технологияни жорий этишга қаратилмоқда. Бирок жаҳон андазаларига жаавоб бериладиган жиҳозларни олиш учун валюта керак. Хўш, уни қандай топиш мумкин? Кимки истиқболни кўзлаб иш юртса, мақсадига,

ЯНА БИР ҚЎШМА КОРХОНА

Самарқандда фаолият кўрсатаётган қўшма корхоналар сони яна биттага кўпайди. Бу ерда "Америка-Ориент" кўп тармокчи фирмаси иш бошлади.

Корхонага Ўзбекистон Республикаси Ташқи иқтисодий алоқалар вазирлигининг вилоят бошқармаси қошидаги "Самарқандимпекс" ва АҚШнинг Калифорния Штатидаги "Гробол шнинг корпорейшн" фирмалари асос содилар. Шуниси эътиборликки, корхонага сарфланадиган харажатнинг тўқсон тўққиз фозини Америка томони зиммасига олди. Самарқандлик ишбилармонлар эса унинг фаолияти учун шароит яратишди, хомаше билан таъминлашдилар.

Ушбу қўшма корхона келгусида вилоятда қиллоқ хўжалиги маҳсулотларини қайта иловчи корхоналар, томат тайёрлаш сехи қуриши, экспорт-импорт операцияларини амалга оширишни мўлжалламоқда.

М.МУЗАФФАР, "Халқ сўзи" мухбири.

"Халқ сўзи" анкетаси ФИДОЙИ ЎҒЛОНЛАР ЕТИШМОҚДА

- 1. Шахсан ўзингиз, жамоангиз улуг байрамни қандай туйғулди билан кутиб олайсиз?
2. Сизнингча, шу уч йил давомида рўй берган қайси ўзгаришлар энг муҳим ва негати?
3. Истиқболимизни янада мустақкамлаш учун, айниқса, тўлиқ иқтисодий мустақилликка эришиш учун биздан буен қандай юмушларни амалга ошириш керак, деб ўйлайсиз?

Юсуф УРОҚОВ, Бухоро вилояти, Шофиркон туманидаги И. Ҳасанов номли ўрта мактаб директори:

Ўзбекистонимизнинг келажаги биз — ўқитувчилар ташкили бераётган еш авлоднинг кўлида. Уларни қанчалик етук ва баркамол инсонлар этиб тарбияласак, шубҳасиз, мамлакатимизнинг ҳам истиқболни порлоқ бўлади. Демак, зиммамиздаги маҳсулотнинг юки ниҳоятда залворли. Ҳар биримиз ана шу муқаддас бурчини чин дилдан ҳис этган ҳолда меҳнат қилмоғимиз лозим. Ҳукуматимиз еш авлод тарбиячиларига алоҳида ғамхўрлик кўрсатишда, Муаллимлар иш ҳақларининг

ҳилпирай бошлаган 1992 йил 2 мартаи энг савадтали кун, деб ҳисоблайман. Мен ўзини мамлакатимизнинг содиқ фуқароси деб биламан ва унинг равнақи учун ҳар ишга тайёрман. Барчамиз кўриб-билиб, тувочи бўлиб турибмиз, ҳукуматимиз мустақиллигининг янада мустақкамлаш йўлида ниҳоятда долзарб ишларни амалга оширмоқда. Биз эса, энг аввало, ана шу тадбирларни қўллаб-қувватлаб, бу борада фидойилик кўрсатишимиз керак. Истиқболимизнинг келажаги кўп жоҳатдан ана шунга ҳам боғлиқ, деб ўйлайман.

2. Ташкилоти биниси олдига хур Ўзбекистонимизнинг байрони

• Бирортаям танқид натижасиз қолмаслиги керак

"СОВУНСИЗ ҚОЛДИК" ("Халқ сўзи", 1994 йил 10 июль) Камчиликлар такрорланмайди Ушбу мақола юзасидан Чортоқ шаҳар ҳоқими А. ДАДАХОҶОНОВНИНГ жаавоби: — Фуқаро А. Отажоновнинг ўтган йилнинг сўнги уч чорағи учун совуни, декабрь ойида эса шакар олишмагани ҳақидаги танқидий мулоҳазалари юзасидан ўтказилган текшириш натижасида, чортоқликлар, дарҳақиқат, меъёрлаштирилган озиқ-овқат маҳсулотларининг баъзи бир турларини ишлаб чиқаришдаги узилишлар тўғрисида олишолмаганини аниқлади. Маскур камчиликлар бошқа такрорланмаслиги учун кескин чоралар қўрилди.

фуқаро Т. Бойматовга тегишли бўлган 150 кв. м экин майдони, қиллоқ фуқаролар йиғини қарорига мувофиқ йўл қурилиши учун олинган эди. Танқидий мақоладаги фикрлар атрофлича ўрганилгандан кейин унга жамоа ҳўжалиги томонидан қўшимча ер участкаси ажратилди.

корхонасининг бошлиғи М. Абдумаликов. — Унда кўрсатилган фактлар, асосан, тасдиқланди, мавжуд камчиликларга қисқа мuddат ичида тўла барҳам берилди.

"БОЗОР ПАНАСИДАГИ УЧИНЧИ ОДАМ" ("Халқ сўзи", 1994 йил 29 июль) Махсус қарор қабул қилинди Ушбу мақола юзасидан ИНВ Давлат автомобиль назорати бошқармаси бошлиғи М. БЕКМУРОДОВ жаавоби: — Мақолада ДАН ходимларининг юк ташини автомобилларини сабабсиз тўхташи ҳамда улар йўлига асоссиз тўсиқлар қўйилиши ҳақида езилган эди. Жойларда ДАН хизмати ходимлари иштирокида макур масала атрофлича муҳокама қилинди. Ва юк ташини автомобилларининг бехатар ўтиб кетиши учун қулай шароит яратиш мақсадида махсус қарорлар қабул қилинди.

• Иқтисодий ислохот самаралари

МАЪМУР отани Челақ туманида кўпчилик яхши таниди. Ёш...

қилиб кўрайлик. Бизда йигирмата шед насли соғин сиғир бор...

бўлиб қолётганини қандай эҳсослашди? — Бир нарсани ҳисобдан...

қодирми? Хўжаликни даромадди қилиш учун фермернинг қамиди...

эслашолмасди. Бу йил биз бунга гувоҳ бўлиб турибмиз. — Бунинг бари еримизнинг...

• Байрам

таралдуди ТАЙЁРГАРЛИК ҚИЗ ҒИН

Наманган вилояти меҳнатқашлари республика мустақиллигининг уч йилли...

муҳтожларга ердан бериш учун фойдаланилади. Вилоятдаги барча корхоналар...

Тўқинлик — ЕРИМИЗ САХОВАТИ, ЮРТДАГИ ОСУДАЛИК ШАРОФАТИДАН дейди фермер Маъмур МУХТОРОВ

— Самарқанд вилоятида 3052 дехкон (фермер) хўжалиги бор. Лекин уларнинг ҳаммаси ҳам...

Хозиргача Т-40 трактори, беда, маккажўхори ўрайдиган мослама...

хали буларга ўттиз бир туп вайишдан олинмаган узумни, юз тупдан зиёд...

маҳсулотларини харид қилишмайди. Уларнинг хонадонини ҳам ўзимиз...

гектарлаб ер умрини беҳуда ўтказишди. Унга ўғит солиш, қайта...

Сўзлашди: Музаффар МУҚИМОВ, "Халқ сўзи" мухбири.

БАЙРАМ СОВҒАЛАРИ

Тошкент чинни буюмлар заводи мамлакатимиз мустақиллигининг уч...

• Депутатлик ҳаловат эмас

ИНТИЛГАНГА ТОЛЕ ЁР

Солижоннинг таржиман ҳоли тенгқурлариникидан унча фарқ қилмайди...

СуРАТДА: Қувасой шайхонининг кенгаши депутати, 2-ғишт заводи раҳбари Солижон Абураҳмонов...

ШУ ЭРКИН НАРХ ҚАНЧА?..

Жиззах вилоятида ҳар куни 385 дона "Халқ сўзи" газетаси сотувга чиқариламоқда...

Бу саволимизга "Матбуотчи" раҳбарлар. Сухбатдошим "хўп бўлади"...

бу гапларнинг нечоғлик тўғри эканлигини аниқлаш ниятида "Марказ-2"даги 3-дўкандан...

СУВНИНГ БАҲОСИ

Хоразмнинг шаҳар ва туманларидаги газли сув сотиладиган дўконлардан бир марта...

«ЧИЯЛИ»НИНГ БАРАКАСИ
Ҳар бир шаҳар, қишлоқ, ҳатто маҳалла аҳлининг ўзинча фахрланганидан жижғалар бўлади...

• Ўзбекистон — Ватаним менинг

«ЧИЯЛИ»НИНГ БАРАКАСИ

Ҳар бир шаҳар, қишлоқ, ҳатто маҳалла аҳлининг ўзинча фахрланганидан жижғалар бўлади...

Шаҳар бедарвоза эмас!

ТОШКЕНТ ШАҲАР СОЛИҚ БОШҚАРМАСИ ВА "ХАЛҚ СЎЗИ" ГАЗЕТАСИ ХАБАР ҚИЛАДИ:

Тошкент "Шимолий" темир йўл шоҳбекати орқали 215-рейс билан "Тошкент-Акмата" йўналиши бўйлаб...

Республикамиз фуқароси П. Т. "Тошкент-Хабаровск" рейси билан учиб...

Тошкент халқаро аэропорти орқали Ташкент-Авивга учмоқчи бўлаётган йўловчиларни назоратдан ўтказиш чоғида...

"ХИНДИСТОН — МЕНИНГ ҚАЛБИМДА"

Узбекистон Республикаси Президентининг қўриқма ҳужжати билан...

Хиндистон Республикаси мустақиллигининг 47 йиллигига бағишлаган кеча расмий равишда...

Учрашувда иштирок этган Хиндистон Республикасининг ўзбекистондаги факултетида...

ДАРОМАД ЭВАЗИГА

Жалолқудуқ туманидаги Сўфиқиллоқ пахта тозалаш заводи даромади ҳисобига бунёд этилган "Анджон" санаторий-профилакторийси аҳолига хизмат кўрсата бошлади...

Уза мухбири.

ИСТИҚЛОЛ ЧИРОҚЛАРИ

Каттақўрғон шаҳрида мустақиллигимизнинг 3 йиллигига бағишлаб "Истиқлол чироқлари" деб номланган оммавий театрлаштирилган томоша ўтказишга тайёргарлик ишлари қизғин олиб боришмоқда...

Уза мухбири.

КОРХОНА РАҲБАРЛАРИ ВА ФУҚАРОЛАР ДИҚҚАТИГА!

"Ўзбекистон почтаси" концерни алоқа корхоналари почта алоқасининг барча хил хизматларини амалга оширади.

Table with 4 columns: Distance, Service Type, Price, and Notes. Includes sections for 'Посилка', 'Суғурта учун тўлов', 'Пул юртмалар', 'Хат (оддий)', 'Хат (бюртма)', 'Банделерлар (қимматли посылка тарифи бўйича) оғирлиги учун тўлов', 'Почта картчаси', 'Банделерлар (қимматли посылка тарифи бўйича) оғирлиги учун тўлов', 'Почта картчаси'.

"Ўзбекистон почтаси" концерни

Талабаларнинг олтин даврага эришганлиги учун ҳам, урушнинг дастлабки кунларида ҳам қизлар комсомол гвардиячилар бригадасини тузишга киришди...

Тошкент давлат дорилфунунининг тарих факультети... Таниш хотиралар оламига кириб, кайфиятингиз кўтарилади...

боғлиқлигини сезарди. Қизлар уйдан олтинчи километрлаб узоқдаги кенг далалар бағрида, тонг саҳардан то ярим тунгача бугдоғи бошоғи йиғишарди...

ҚАНДОЛАТ КЎПАЯДИ Байрамолди кунларида Беруний агросаноат комбинати цехларида иш қизиқ кетди...

А. САТТОРОВ.

ТошДунинг 75 йиллигига

Солдатларга гул сова қиларди, акиси ҳақида сўраб-суриштиради, охири эшелонгача кутар эди...

Тошкент партия мактабига ўқишга жўнатди. Бир ярим йилдан сўнг эса мактабга қайтди...

Ушанда ҳолдан тойгунча ишлашарди, — дея хотирлайди Зуҳра Хўжаева...

Ушанда ҳолдан тойгунча ишлашарди, — дея хотирлайди Зуҳра Хўжаева...

А. САТТОРОВ.

Хўжаева. — Хонада сиқилишади, уйдагиларини соғинишади...

Тошкент партия мактабига ўқишга жўнатди. Бир ярим йилдан сўнг эса мактабга қайтди...

Ушанда ҳолдан тойгунча ишлашарди, — дея хотирлайди Зуҳра Хўжаева...

Ушанда ҳолдан тойгунча ишлашарди, — дея хотирлайди Зуҳра Хўжаева...

А. САТТОРОВ.

АСОСИЙ БАҲСЛАР ҲАЛИ ОЛДИНДА

яна эски футбол аъёнларининг тикланаётгани футболсеварларимизни қувонтиради, албатта.

Table with 10 columns: Club Name, Y, J, D, M, T-N, O. Lists football clubs like Zarafshon, Mash'al, Kushon, etc.

Ушанда ҳолдан тойгунча ишлашарди, — дея хотирлайди Зуҳра Хўжаева...

Advertisement for 'Негпроминвест' (Негпроминвест) featuring a logo and text: 'жисмоний ва юридик шахсларга акциялар сотувини бошлаганини эълон қилади. Мурожаат учун шелефонлар: (3712) 39-41-76, 39-40-31, 39-40-98.'

САИДАҲМАД ҒУЛОМОВ

Ўзбекистон Олий мактаби оғир жудоллик учради. Таниқли олим, Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган халқ таълими ходими, профессор Саидахмад Ғуломов 85 ёшида вафот этди.

Кўҳна дунё тилсимлари

пайкал бошида кетмонга суяниб ўтирган экан, "Волга"да биз ўтиб қолибмиз. "Қаранглр, заянги мошина эканми!" — деб тикилган заҳоти "Волга" жарга қараб "учибди".

Филология фанлари доктори, профессор Малик Муродов халқ озаки ижодиети бўйича йирик мутахассслардан ҳисобланади. Олимнинг юзга яқин китоб, рисола ва мажмуаси фольклор, асотиршунослик ва халқ озаки таҳайюлотига бағишлангандир.

Шундай экан, булардан бошқа, ҳали ақлимиз етмайдиган кўп мавжудотлар, хилхатлар мавжуд эканини нима учун биз инкор қилишимиз керак?

Халқ озаки ижодиети, тахайюлоти бамисоли тубсиз бир уммондир. Ушбу суҳбатимизда ана шу улкан уммондан, ҳеч қурса, бир томчи ундиришнинг иложи бўлармикан?

Малик МУРОДОВ: Дарҳақиқат, мен узок йиллардан бери халқимиз орасида юриб, унинг бошдан кечирганлари, ҳаётини ва халқини тасаввурлари, ишонч-этиқодларию тахайюлотини жиддий тадқиқ этиб келаман. Мени, айниқса, инсондаги ноёб ижодий имкониятлар кўпроқ қизиқтирган. Сизга яхши маълумки, узок давом этган таназул йилларида бу соҳалар ҳам таъйик остига олинган, айниқса, турли ноёб хислатли эгалари, қароматли одамлар таъйик қилиниб, уларнинг фаолиятига тўсиқ-говлар қўйилган эди.

Х. Ш.: "Қизил-салтанат" одамларни, айниқса, ешлар ва болаларимизни имон-этиқодсиз даҳрийларга айлантиришга уринди. Умуман, илоҳиётга муносабат ҳам вақт ўтгани сари ўзгариб бораётган. Лекин сиз доимо (таназул йилларида ҳам) бу илоҳий мавжудотларнинг ҳаётлигини ўзининг ота-боболаримиз оғзидан сезиб олган юзлаб, минглаб эртақ, афсона, ривоят ва асотирлар орқали исботлашга уриниб келгансиз. Бу саъй-ҳаракатларингиздан шу нарса аён бўладики, мазкур илоҳий хилхатларнинг халқимиз учун амалий аҳамиятини тўғри тушушгансиз ва уларни эртақ-афсона воситасида бўлса-да, тарғиб этишга интилангансиз, шундай эмасми?

М. М.: Тўғри айтдингиз. Максим Горькийнинг, ҳар қандай эртақ, афсона замирида ҳақиқат зарралари мавжуддир, деган сўзларини энциклопедияда мен, афсона ва эртақлар замирида катта ҳақиқатлар етди, дея таърих қилган бўлардим. Чинданам, ҳадис-ҳудудсиз Коинот ва ундаги ўн саккиз минг олам ҳаётини, ҳаёлий ва тахайюлий хилхатларга лиммо-лимдир. Мен бу ерда тахайюлий (фантастик) деб, шартли равишда айтганман. Чунки инсон акли етгани, унинг тафаккури "ҳазм" қила олгани мумкин бўлган ҳар қандай тахайюлот бир кун эмас, бир кун амалда ўз тасдиғини топади. Бунга қўйлаб мисоллар келтириш мумкин.

СИМ-СИМ, ЭШИТИЛГНИ ОЧИ!

бўлишаётир. Парвардигори олам мавжудоти жами инсоният томонидан узви-қисил тан олинганча, У яратган мавжудотлар — шайтон, фаришта, алвастини, пари, инс-жинс каби илоҳий хилхатларнинг ҳам чинданам мавжудлиги ўз-ўзидан аён бўлади. Аждодаларимизнинг нарсаси-буми ва айрим воқеа-ҳодисаларни тисмоллаштириш, муқаддаслаштириш каби ақидалари, ҳомий ва ҳомийлик, табу ва сингиниш сингари кўҳна тасаввурларни, удумлари, расм-рўсулларини билиш халқимизнинг ўзига хос маънавий қадриятлари, миллий табиатини аниқлаш, унинг фалсафаси, дунёқарашини, маънавий-эстетик, ахлоқий-этик дунесини чуқур тушунишга ердан беради.

Х. Ш.: Гап илоҳий мўъжизаларга бориб тақаларкан, уларга мисолларни ўзингиз сезиб олган эртақ ва афсоналар, достон ва ривоятлардан истаганча келтириш мумкин. Лекин, Малик ака, кўндин-кўп фольклор-этношунослик илмий сафарларнинг шитроқчили ва раҳбари сифатида бундай гаройиб мўъжизалар, гайритабиий воқеа-ҳодисалар ва ноёб хислатли одамларга сиз ўзингиз ҳам бевосита ҳаётда кўп дуч келгансиз. Ана шулардан бир шингил ҳикоя қилиб берамансиз.

М. М.: Ҳа, бундай гаройиб воқеа-ҳодисалар ва қароматли одамларни ҳаётда кўп учратганман. Ақлан ва рухан камолотга эришган айрим доғуўлар афсун-дуо билан оқиб турган сувни тексари оқиза олганлар. Машхур фольклоршунос олимпиа Музафина Алавия раҳбарлигида Фарғона vodiysi бўйлаб (1959) фольклор-этношунослик сафаринда Олтиариқдаги жамоа ҳўжалликларидан бирининг дала шийтониди кизик воқеа рўй берди. Шундоққина кўз ўнгимизда А. Мирзаев деган нафаси ўткир домла афсун-дуо ўқиб, дам солиб ариқдаги сувни тексарисига оқиза олди.

...Чортоқдан Бўланак деган жойда бир валине-амат киши девор, уй ортидан туриб, ичкарида қанча киши борлиғи нималар ҳақида суҳбат бўлаётганини бехато айтиб бера оларди.

АЙТИШЛАРИЧА, ШУРОЛАР СУРХОНДАРЭЛИК БИР БАХШНИН ДИНОРЛИҚДА АЙБЛАБ, УЧ МАРТА ҚАМАШГАН. АММО УЛАР ҲАР ГАЛ ЭРТАЛАБ КЕЛИБ КЎРИША, СОҚЧИЛАР УНЛАБ ЭТАР, ҚАМОҚХОНА ЭШИКЛАРИ ЭСА... ЛАНГ ОЧИҚ БЎЛАРКАН

ИЛОННИ СИЗЛАГАН ҚОРИ

ЎЗ ТАЪЗИЯСИГА ЧОРЛАГАН ОДАМ.

Ҳ. Ш.: "Бисмиллаҳир раҳмонир раҳим"ни доимо тақрорлаб юришдир. Раҳматли дадам Муродилла қори Зиедулла ўгли айтгучи эдилар: "Мошина билан ҳам худди отга муомала қилгандай муносабат юритилган, мошинага ҳам, отга ҳам таҳоратсиз ҳаром-ҳарш холда минманглр. От девли, пирли бўлганидек, мошина ҳам пирли. Уларга ўтирдигларми... "бисмилло"ни тақрорлаверинглр, шунда силарни Худо бало-қазорлардан асрайдик".

Х. Ш.: Чинданам, Парвардигоримиз Қуръони қаримда: "Менга дуо қилинглр — силар учун ижобат қиламан", — деган. Дуо инсонни Оллоҳи таоло билан боғлаб турувчи восита, у орқали биз ҳар қандай ҳолатда ҳам Худо билан боғланамиз. Фақат бунинг учун маънан ва жисман пок бўлишимиз зарур. Илло, Оллоҳ покликининг тисмоли, покликини севгувчидир. Кўпни кўрган доғуўй одамлар, ҳар бир мусулмон учун зарур бўлган таолога йўл очилади, уларга Парвардигоримизнинг назари тушиб, икки дунё саодатига муяссар бўлади, деб бежиз айтишмайди-ку, ахир.

М. М.: Дарҳақиқат, эзгу дуоларда, умуман, яхши ниятда ҳикмат кўп. Бундан ташқари, қарғиш ҳам инсон тақдирини ўз акс-ифодасини топаркан.

— Кўшим билан икки-уч киши бўлиб Гагжанга деган жойга пичан ўргани чидик... деб хикоя қилувчи янгиқўрғонлик Тожибой ота.— Тушлиқдан кейин бир оз дам олиш учун етиб, кўзимиз илинди. Бир пайт аллақандай шарпадан ўнгониб кетдим. Не қўз билан кўрайки, енимда чўзилиб етган Абдурахмон қори аканинг белидаги дондон сопи пичок кинидан бир-икки газ чикиб-кириб турар эди. Хайратдан тошдай қотиб қолдим. Билмакдэй келадиган бир илоннинг боши Абдурахмон аканинг оғзи устида турар, у нукул тилини чиқариб лиқиллатар эди. Олдинга юзга қўриб, доғдурхоб қолдим. Илоннинг қорини дастурхон устида, думи шундоққина менинг олдимда эди-да. Кейин ўзимни кўлга олиб, енимдаги Қори акани туртдим. У уйғониб: "Нима гап?" — деб сўради рўпарасидиға илонни кўриб, тарраддуға тушиб қолди, сўнг менга "жим" дегандай, кўзларини қисиб, етган жойда қимир этмай, нималаридир пичирлаб ўқий бошлади. Кейин илонга қараб "суф-суф" қилган бўлди. Шунда мўъжиза юз берди. Илон башини ерга туширди ва судралганча

жўнаб қолди. Қори ака: "Мана бу бошқа гап. Биз сизга теғмаймиз, сиз бизга энгн етказмайсиз", — деб илонни "сиз"лаганча "кузатиб" қўйди. Сўнгра: "Туринглр, кетамиз. Энди бу ойда пичан ўрмаймиз, пичанзорнинг хўжайини бор экан", — деди. Биз асбоб-ускуналаримизни йиғштириб, тезда жўнадик.

Тагин бир ҳаётин воқеа. Айташларича, шурулар сурхондарелик бир бахшини "динни тарғиб қиламан", деб қамаб қўйибди. Эрталаб келиб қарашса, жойида йўқ эмиш. Тақа-тақ қулфланган эшиклр эса... ланг очик эмиш. Кечқурун уни топиб, ана аватха қилишибди. Эр алаб келиб қарашса, эшиклр яна очик, бахши эса... гойиб бўлган. Учинчи куни қоровулларни кўпайтириб, назоратни қучайтиришди, аватхага учта қулф уришибди. Эртасига бахши яна озодликка эмиш. Кейин пойлашса, бахши қулфларни ирим-сирим билан очиб, қоровулларни ухлатиб, уларнинг қўлига қалитларни тошпириб, аватхадан чикиб кетавеган экан.

Х. Ш.: Малик ака, аксарият ўзбек халқ эртақлари ва афсоналарида кечадиган гаройиб ҳодисаларда

парилар, рухлар, арвохлар, аждархолар иштирок этишади. Айни вақтда кўп жаҳонгашта ёхуд бирор факулдулда вазиятга тушиб қолган одамлар уларни ҳаётда ўз кўзлари билан кўрганлари ҳақидаги гап-сўзлар ҳам бот-бот қулоғимизга чалиниб туради. Булар хусусида фольклоршунос олим сифатида сиз ҳаммадан кўра кўпроқ ахборотга эгадиз, албатта. Баъзи турғун фикри одамлар, бизнинг дунемиз билан енама "нариги дунё", фаришталар, рух-арвохлар, пари ва малиоқалар дунеси чинданам мавжудлигини билишининг нима кераги бор ўзи, шундоқ ҳам қийинчилик замонда халқни ҳар хил рўх-арвохлар, ажиноа алвастилар билан кўрkitиш ўринлими, дейишпти.

Ваҳоланки, бу инсон дунёқарашини кескин кенгайтиради, ҳаёт, одамзот, Коинот ҳақидаги моддийчиликка асосланган турғун тасаввурларни чилпарчин қиладди, одамларни инсоф-диенат, поклик ва имон-этиқодга чорлайди; яхши-ёмон босган қадами боқий рухига абадий "муҳрлини" қоллишни, ҳар бир иши учун вақти келиб, илоҳий хилхатлар олдида жавоб бериши кераклигини аниқлаб етган ҳар қандай одам охираг ҳақида ўйга толади, яхшиликка юз бурди. Бир сўз билан айтганда, булар бари онг савияси самовот микесига кўтарилган қомил инсонни тарбиялашга хизмат қиладди. Шундай эмасми?

М. М.: "Сирли олам" журнали ва унинг иловаси "Қалб кўзи" хафтаномаси ана шу унут бўлаёган муҳим мавзуларни жумҳуриятимиз матбуотида биринчилардан бўлиб юксак илмий-бадийий савияда еригатагани учун ҳам тезда ел оғзига тушди. Рух-арвохлар, парилар, фаришталар ва инс-жинсларни ҳаётда ўз кўзлари билан кўрган одамлар билан мен кўп мулоқотда бўлганман, кўрган-кечирганларини сезиб олганман. Яхшиси, улардан бир шингилни йтиб бера қолай.

Қашқадарё вилояти Дехқонобод туманидаги Тўдақорбоғ қишлоғида яшовчи Ғурак ака шундай хикоя қиладди: — Гаўлада бригадир эдим. Бир куни нон-пон, канд-курс олай деб, қип оққа қайтдим. Кўп ўтмай, қоронги тушди. Тўдақорбоғнинг эски, чангалзорга айланган ташландик боғлари орқали отнинг бошини ўз иктиерига қўйиб борардим. Эски ҳовуз олдида чикишим билан ой кўтарилди қолди. Ҳовузга беш-ўн газ қолганда, отим тақа тўхтаб, қанчалик қамчи босмай, қимир этмай тураверди. Нукул "фариқ"лайди-ю, бир кадам босмайди. Шу пайт ҳовуз томондан тор сўқмоқ орқали бошдан-оёк оппоқ қўйлақ-лозим қийган, сочлари тўзиган уч-тўрт

киз кела болади. Отдан қандай тушганимни ўзим ҳам билмай қолдим. Қизлар мени етаклаб, ҳовузнинг еқасига олиб боришди. Ўйин-қулги, чилдирма гўмбурри авжида, лиммо-лим сув устида ой нури жилваланади. Ҳовуз атрофида оқ қий-имли қизлар рақсга тушмоқда. Зиефат қуюқ. Мени ҳам давра қуриб ўтирган уч-тўрт кизнинг енига олиб бориб, чўқалаштиришди. Ўртадаги лаганда овкат, пиела, чойнақларда нималардир бор. Қани, олинг, меҳмон, еб ўтиринг, деб қўйишади. Мен "Бисмиллаҳир раҳмонир раҳим", — деб товотқа қўл узатишим билан ҳамма "ғувв" этиб қаёққадир кетиб қолди. Бир ўзим шумшўмшўб ўтирардим. Бир пайт тепамга қарасам, отим бошини эғиб, қоумуш турибди. Аввалдаги жула қўрқдим. Сўнгра отга миниб, амаллаб қишлоққа етиб олдим. Эртасига бир-икки танишимни ташландик ҳовуз олдига бошлаб бордим. Ҳовуз атрофи суғуриб-сидрилган. У ер-бу ерга теақалр уюб қўйилган. Бошқа ҳеч нарса кўрмадик.

Х. Ш.: Устоз адиб Абдулла Қодирийнинг "Жинлар баъзи" ҳикоясидиға воқеага ўхшар экан. Унинг қаҳрамони ҳам бизга ендаш латиф оламда яшайдиган жинлар даврасига тушиб қолади. Халқ оғни, тасаввурининг нақадар улкан маънавий бойлик эканини қизкарли услубда хикоя қиларкан, ёзувчи асар якунида "келгуси жума" куни бу чексиз бойлиқни биратўла изоҳлаб бермоқчи бўлган (!?) дунёқарашли тор моддийчи муаллим устидан қулади. Айни вақтда бизни ҳам ана шу ажойиб дунё уммонига шўнғишга давбат этади.

М. М.: Элигинчи йиллари дадам жамоа ҳўжалиғи чойхонасига мудирлик қилар эдилар. Бир куни чойхўрлар тарқалғач, чойнак-пилеларини ювиб-тозалаб, кечроқ етидик. Бир пайт дадам уйғониб, мени турғиздилар. "Бир қария келиб, чой сўрайпти, қумғонда қайнатиб, чой тутсангиз, савоб бўлади", — дедилар. Мен уйқусизга, турғизиб-суртиниб, қумғонни ўчоқ устига қўйдим-да, тағига ўт едиким. Ногоҳон дадам келиб: "Ўтти учиринг, ота жойида йўқлар", — дедилар-да, қалима келтирдилар. Нукул: "Вой, тавба, ҳозир шу ерда ўтирувдиган. Эшикни очиб қирдилар-да, бир пиела чой сўрадилар. Мен "Ҳозир, ҳозир", деб сизни уйғотдим. Қўпам вақт ўтгани йўқ..." дадам шундай деб, эшикка қараб шошилдилар. Эшик ичидан қулфлик эди. Дадам: "Эҳ, болам, қозир Ҳизр бувам келган эканлар-у, биз гафлатда қолибмиз", — дедилар афсус чекиб.

Чойхона сармоси тақчиллашиб, жамоа ҳўжалигидан беш-олти ойлан бери қарздор эди. Дадам, маблагини қаердан топаман, деб ич-ичларидан эзлиб, азият чекиб юрган кезлари эди. Эртасига наҳорда эшикдан жамоа ҳўжалини хисобчиси Аҳмаджон ака кириб келди-да: "Қори ака, қолхоз қарзларингиздан ўтди, яхши ишлаганингизни инобатга олиб, сизга ўн беш кило гуруч, бир қоп ун муқофот берди", — деса бўладими! Дадам қўзларига еш олиб: "Болаларнинг ризқ-насибларини Оллоҳ ато қилиб, Ҳизр бувам олиб келибдилар", — дедилар.

Туркистонда Шабо исми ўзбек бахшиси ўтган. (Оллоҳ раҳматиға олгур 1969 йили қазо қилган). У кўп бўлажақ воқеаларни олдиндан тушида кўрар экан. У хатто ўзининг қачон, қайси соатда дорилбақога йўл тутишини ҳам билган. Тушига фаришта азроил кириб, бир қоронги ертўлага бошлаган ва унга: "Сен индинга фалон вақтда омонатингни тошпириб, шу ерга келасан. Шу жой — сенки. Тарадудингни кўр", — деган.

Бахши эрталаб туриб, таниш-билишлари, хеш-акраболари, ер-биродарлариникига бирма-бир таширф буюриб, Гўрўглининг горда гойиб бўлишига бағишланган "Гойибнома" достонидан парчалар айтаркан, ҳамма билан видолашган ва ўзининг таъзиясига тақлиф этган. Соппа-соғ юрган бахшининг бу ишдан ҳамма хайратга тушган, лекин айтлган вақтда унинг азасига боришса, бахши бир соат аввал бор бисотиғи фарзандларига мерос тарзида бўлиб бериб, Арши Аълога равона бўлган экан.

Х. Ш.: Малик ака, суҳбатимизни ҳали анча давом эттириш мумкин. Чунки бу мавзу, ёқорида таъкидлаб ўтилганидек, чексиз уммонга ўхшайди. Лекин ана шу мулоқотимиз ҳам муштарийларни ушбу сирли-сеҳрли олам билан бир қадар таништиришга анча хисса қўшар...

Минг миль масофалик йўл қасқаблик қадаланган бошланиди... Қийматли қоғозлар эркин бозори сари биз билан одимланг. "ДАРАХТ" фирмаси Сизга куйидаги юмушларда ёрдам беради:

Масъулияти чекланган "Нафосат" жамияти Тошкентдаги оम्бордан компьютерлар ва Беларусь ишлаб чиқарилган трикотаж маҳсулотларни пул ўтказиш йўли билан сотади. Тел.: 69-95-82, 62-74-86.

"БАРИШ ТИЖАРЕТ" шу ба ширкати нақд пулсиз тўловларга қуйидаги молларни сотиб олишга эҳтиёжи бор: 1. Пахта ипликлр (№34-1;2 ва №54-1;2); 2. Бўз матолар (эни 145 см. дан юқори ва қалин бўлиши лозим); 3. Жайдари қўйлар терилари (70 дц. дан катталари ва 1 навлари бўлиши лозим).

"Узгаррандасаноат" республика ишлаб чиқариш бирлашмаси раҳбарияти ва жамоаси "Хоразмларанда" ассоциацияси бош директори Бахтиёр Абдальнизовга волидан муҳтарамлари Норпошша АБДУЛНИЗОВАНИНГ вафот этганини муносабати билан мўқур ҳамдардлик билдирди.

Халқ Сўзи НАРОДНОЕ СЛОВО ТЕЛЕФОНЛАР: маълумот учун 33-07-48; эълонлар бўлими 32-09-25. Индекс: 64808.

МУАССИСЛАР: Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Раёсати ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси.

Бош муҳаррир: Анвар ЖўРАБОВ ТАХРИР ХАЙЪАТИ: Абдунаби БОЙҚЎЗИЕВ, Эсирғар БОЛИЕВ [масъул қотиб, "Халқ сўзи"], Эркин ВОХИДОВ, Мирқамол МИРАЛИМОВ, Салоҳиддин МУҲИДДИНОВ [бош муҳаррир ўринбосари, "Халқ сўзи"], Лев ПАК [бош муҳаррир ўринбосари, "Народное слово"], Людмила ПОРФИРЬЕВА, Қулахмад РИЗАЕВ, Александр ТЮРИКОВ [масъул қотиб, "Народное слово"], Шавакат ЯҲЁЕВ, Пиримқул ҚОДИРОВ, Муҳаммаджон ҚОРАБОВ, Саидхорр ҒУЛОМОВ.

• МАНЗИЛИМИЗ: 700000, ГСП Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 19-уй. Навбатчи муҳаррир — И. Ўтбосоров, навбатчи — Т. Долосев.